مسئوولیت متن و شکل بدوش نویسندهٔ مضمون میباشد، عقیدهٔ نویسنده لزوماً نظر افغان جرمن آنلاین نمی باشد

صبورالله سیاسنگ
پښتو ژباړه: رحمت آریا ۲۰۲۳ اکتوبر

۲۰۲۴/۰۱/۲۳

د (میر اکبر خیبر)
د قتل پلټنه

اوه ویشتمه برخه

په پام کې ده چې په ۲۰۲۴ز کال کې د میر اکبر خیبر د قتل د پلټنې په هکله دوهم ټوک ولیکل سي. له دې کبله له ټولو ښاغلو لوستونکو په ځانګړې توګه د افغانستان د خلق ډیموکراتیک ګوند له لوړ پوړو او ټیټ پوړو غړو او عیني شهودو څخه هیله کېږي چې که د افغانستان د تأریخ د یوهٔ ناسپړل سوي باب په هکله کره او ناویل سوي دقیق معلومات په لاس کې لري نو یا دې له ما سره او یا دې له لیکوال ښاغلي ډاکټر صبورالله سیاسنګ سره د برېښنالیک د پتو له لارې اړیکه ونیسي او دغه تشه دې ډکه کړي. مه پرېږدئ چې تأریخ په راتلونکي کې تحریف سي.
په درنښت

د معلوماتو راټولونکی صبورالله ســیاسـنګ
برېښنا لیک پته: siasang@yahoo.com
پښتو ژباړه: رحمت آریا - اکتوبر ۲۰۲۳
د برېښنا لیک پته: RahmatArya@Rogers.com

تابوت مو کور ته یووړ. د خیبر مېرمنې او بچیانو سختې ژړاوې پېل کړې. د ګوند غړي او پلویان او دوستان راغلل او د خیبر د کور مخې ته په پارک کې راټول سول. د تره کې په ګډون د مرکزي کمیټې غړي هم راغلل. تابوت مو د مړي د پریوللو ځای ته یووړ. کله چې د جسد پریولل پای ته ورسېدل، بیا مو تابوت په اوږو پورته کړ. د تابوت شا ته د مرکزي کمیټې غړي او ګڼ شمېر ګډون وال را روان ول. دا یوه سیاسي ننداره وه. ماسپښین مهال وو چې تابوت مو د خیبر کور ته ورساوهٔ. د جنازې ګډونوالو ته مو اعلان وکړ چې جنازه سبا دولس بجې له دې ځایه پورته کېږي او د پل خشتي په جومات کې د جنازې د لمانځهٔ له اداء کولو وروسته د شهدای صالحین په سیمې کې خاورو ته سپارل کېږي. د ګوند غړي او علاقمندان کولای سي د سهار له اتو بجو د غرمې تر دولسو بجو پورې د خدای په امانۍ مراسم تر سره کړي. په دې پسې د تدفین د مراسمو کمیسیون غونډه وکړه. د سبا لپاره پلان مو سمبال کړ. پرېکړه مو وکړه چې تره کې، کارمل او بارق دې یو یو شعر ولولي او میثاق دې د قبر پر سر ددغهٔ پلان اعلان او سمبالول تر سره کړي. ویناوال ملګري دې مخکې له مخکې خپلې ویناوې ولیکي او د سیاسي دفتر له تصویب څخه دې تېرې سي. د کابل ښار ګوندي کمیټې ته دنده وسپارل سوه چې هره ناحیه دې په ځانګړې ډول سمبال او هم دې د ځوانانو سازمان او د ښځو سازمان جلاجلا سمبال سي. هر ملګری دې د سرو ګلونو یوه څانګه له ځان سره ولري. هره ګوندي ناحیه دې یو په بل پسې په منظم ډول د شهید خیبر د تابوت له مخې تېره سي او د وروستۍ خدای په امانۍ په توګه دې خپل درناوی وړاندې کړي.

د اپریل د میاشتې د نولسمې د سهار په اتو بجو مو تابوت د خیبر له کوره راوایست او د بلاک مخې ته تر یوې لویې درول سوې کیږدۍ لاندې کښېښود. تابوت په سرو ټوکرانو او د قران کریم په آیاتو پسول سویو ټوکرانو پوښل سوی وو. په تابوت کې د جسد سر پر یوهٔ سرهٔ بالښت باندې قبلې ته مخامخ کښېښودل سو. د ګوند غړي، د ښځو او ځوانانو د سازمونونو غړي، دوستان او علاقمندان په منظمو کتارونو کې د تابوت له مخې تېرېدل او د درناوي لپاره ئې د سرو غاټولو څانګې د خیبر پښو ته ایښودلې. ښځو اکثریتو ئې توري جامې اغوستې او تور پوړني په سر کړي ول. ځوانانو

افغان جرمن آنلاین په درنښت تاسو همکارۍ ته رابولي. په دغه پته له موږ سره اړیکه ټینګه کړئ maqalat@afghan-german.de
یادونه: دلیکنې د لیکنیزې بڼې پازوالي د لیکوال په غاړه ده ، هیله من یو خپله لیکنه له رالیږلو مخکې په ځیر و لولئ

او د ګوند فعالو کدرونو اکثریتو ئـې پر خپلو متو باندې سرې پټې / فیټې تړلې وې. د درناوي او د خدای په امانۍ وروستیو مراسمو د دولسو بجو تر شاو خوا پورې دوام وکړ.

دولسو بجو ته څو دقیقې پاتې وې چې د خـیـبـر د کور د دالان د پوړیو یا د زینو مخکې برندې ته وختلم، سرور منګل هم را سره وو. هغـهٔ دنده درلوده چې تل دې یو ګرځند لوډسپیکر له ځان سره ولري او د اړتیا پر مهال دې زما خولې ته نـیـږدې ونیسي چې خبرې وکړم. ما له هماغـهٔ لوړ ځای څخه د ګوند غړو او د جنازې ګډونوالو ته په خطاب کې په دې هکله چې د مرکزي کمیټې یو برجسته غړی د افغانستان د خلکو د نـیـکمرغۍ لپاره د مبارزې په لاره کې د فتنه ګرو ارتجاعي او امپریالیستي ځواکونو له پلوه شـهـیـد سوی دومره احساساتي خبرې وکړې چې ټول ئـې په ژړا کړل. له هر لوري د ژاړو په ځانګړې توګه د مـیـرمنو د ژړاوو غږونه راپورته سول. دستور مې ورکړ چې د خیبر د عکسونو د لـیـږدولو لپاره مؤظف کسان دې په لومړي کتار کې، ورپسې دې شعار لـیـږدونکي په دوهم کتار کې، بیا دې د تدفین د مراسمو کمیسیون او بیا دې د جنازې موټر وخوځـیـږي، د موټر شاو خوا دې د ښځو سازمان، ورپسې دې د مرکزي کمیټې غړي، ورپسې دې د کابل ښار د ګوندي کمیټې غړي، بیا دې د ګوندي ناحیو غړي په ترتیب او ورپسې دې دوستان او نور ګډونوال وخوځـیـږي او د ځوانانو د سازمان غړي دې د انضباط په ډول د ګډونوالو د کتارونو په شاو خوا کې د نظم او امنیت مسؤول وي.

تابوت مو په موټر کې کـښـیـښود. د جنازې د موټر مخکیني سیټ کې بایـد د ګوند د مرکزي کمیټې عمومي منشي تره کې ناست وای، خو کارمل ئـې هم څنګ ته کښـیـناست. دا خبره ددې لامل سوه چې مرکزي کمیټه او د ګوند غړي په خپلو منځو کې د چوپې خولې اعتراض وکړي او غوږ په غوږ ئـې یو بل ته ورسوي. دوی مدعي ول چې ګوند بایـد یو عمومي منشي ولري او د ګوند مشري یوازې یو تن تمثیلوي. دوه ګونی مشرتوب د ګوند د وحدت په ګټه نـهٔ دی. د جنازې د موټر مخکیني سیټ کې بایـد یوازې د ګوند د مرکزي کمیټې عمومي منشي ناست وای او د مرکزي کمیټې پاتې غړي بایـد پلې خوځـیـدلې وای. پوښتـنې راپورته سوې چې ولې کارمل د تره کې تر څنګ کښـیـناست.

دا امین وو چې دغسې کوچنیو خبرو ته ئـې پام کـیـدهٔ او د نورو پام به ئـې ورته را اړاوهٔ. ملګرو ته مو دا پوهاوی ورکړ چې اوس ددغو خبرو وخت نـهٔ دی. د جنازې موټر وخوځـیـد. د ګډونوالو نظم هماغسې چې ویلې مو ول جوړ سو. د تدفین د مراسمو کمیسیون یو خدمتي فولکس واګون موټر درلود چې مایکروفونونه او لوډؤ سپیکرونه په کې ول. هرکله چې اړتیا پـیـښیدله سرور منګل به لوډسپیکر راواخیست او زه به د موټر د دروازې په «پایه دان» کې ودرپـدم او خبرې به مې کولې. فولکس واګون د میرزا علم حمیدي وو چې هماغه ورځ ئـې په خپله چلاوهٔ. په عین حال کې ما یو شمـیـر کسان مؤظف کړي ول چې عکسونه واخلي او هم یو شمـیـر کسان مؤظف ول چې ویناوې، شعر ویل او شعارونه او د جنازې د لـیـږد ټول جریان ثبت کړي.

د جنازې د لـیـږدولو پرمهال د ګډونوالو په کتارونو کې په زرهاوو تـنه روان ول. کله چې د خیبر د شهادت ځای ته ورسـیـدلو ما هلته یوه لنډه وینا وکړه. د ارتجاع او امپریالیزم ضد شعارونه پورته سول. یو ځل بیا په لاره وخوځـیـدلو. کله چې د امریکا د سفارت مخې ته ورسـیـدلو دلته مو دمه وکړ. چاپیریال د امپریالیزم ضد شعارونو ډک کړ. دلته زموږ پام سو چې ناپـیـژنـدل سوي کسان فلم اخلي او عکسونه اخلي. د هغوی مخه مو ونیوله. ویل کـیـدل چې د داؤود د رژیم د " ملي مصؤونیت" د مخفي پولیسو د اداري کسان دی.

د امریکا د سفارت او ارګ مخې ته سړک څخه تـیـر سوو او د پښتونستان د څلور لارې او د نادر پښتون د جادې له لارې د پل خشتي جومات ته ورسـیـدلو. هره شـیـبه د جنازې د ګډونوالو شمـیـر ډیـریـدهٔ. د پل خشتي په جومات کې د جنازې د لمانځه له اداء کـیـدلو وروسته د میوند د جادې له لارې مو د شهدای صالحین پر لور خوځون پـیـل کړ.

کله چې جسد خاورو ته وسپارل سو او په زرهاوو ګډونوال راټول سول، د ویناوو د پـیـل وخت مې اعلان کړ. په پـیـل کې تره کې خپله وینا په پښتو واورولـه. دا لومړی ځل وو چې تره کې په داسې یوهٔ میټینګ کې خبرې کولې. لوډسپیکرانو یو ناڅاپه کوم نقص پیدا کړ او د وینا یوه برخه مختله سوه. څو موده وروسته امین مدعي سو چې لوډسپیکرونه قصداً خراب کړل سول چې د تره کې وینا اخلال سي، خو له دې چې د لوډسپیکرونو مسؤول – امین ته نـیـږدې سړی - انجنیر ظریف وو نو ځکه ئـې ددې موضوع په هکله ډیـر تبلیغ ونـهٔ کړ.

ورپسې کارمل خپله وینا په درې ژبې واورولـه. د کارمل د وینا تومنه تقریباً د تره کې د خبرو تومنه وه. پنجشیري، لایق او بارق هم خپل شعرونه ولوستل. ما هم په پای کې غوښتل وینا وکړم او د مراسمو پای اعلان کړم خو کارمل راته وویل: «یوازې د مراسمو پای اعلان او د وینا له ورکولو څخه صرف نظر وکړه.» د مراسمو پای مې اعلان کړ او ومې ویل چې فاتحه سبا ته د شاه دوشمشیرې په جومات کې اخـیـستل کـیـږي.

افغان جرمن آنلاین په درنښت تاسو همکارۍ ته رابولي. په دغه پته له موږ سره اړیکه ټینګه کړئ maqalat@afghan-german.de
یادونه: دلیکنې د لیکنیزې بڼې پازوالي د لیکوال په غاړه ده ، هیله من یو خپله لیکنه له رالیږلو مخکې په ځیر و لولـئ

د هماغې ورځې په سبا ئې په زرهاوو کسانو په فاتحې کې ګډون وکړ. د پښتنو نامتو مشر خان عبدالغفار خان له جلال آباده راغی او د فاتحې تر پای پورې کښېناست. یوازینی نفر چې ځان ئې خیبر، لایق او د ګوند مشرتابۀ ته نېږدې ګاڼۀ نۀ جنازې ته راغی او نۀ فاتحې ته، د پښتو نامتو شاعر اجمل خټک وو چې د دیورند د تش په نامۀ کرښې بله غاړه کې د پښتنو د آزادۍ لپاره یو له مدعیانو څخه وو.

جنازې او فاتحې ته د هغۀ نۀ راتګ زموږ د ګوند مشرتابۀ په ځانګړې توګه لایق او نجیب ډېر خوابدي کړل. لایق په خپل کور کې د اجمل خټک یو انځور درلود چې لایق ته ئې د یادګار په توګه ډالۍ کړې وو. لایق هماغه انځور تر پښو لاندې کړ او لېرې ئې غوزار کړ.

د خیبر ترور د افغانستان د خلق ډیموکراتیک ګوند ته دا لاره پرانیستله چې له پینځه کلن سکوت وروسته یو ځل بیا یوه پیاوړې سیاسي ننداره څرګنده او د افغانستان د سیاست په ډګر کې د یوۀ د پام وړ ګوند په توګه راڅرګند او ځان په عامه اذهانو کې وساتي او د خلکو پام ځانته راواړوي.

د ګوند مرکز ته رسېدلو خبرونو څرګندول چې محمد داؤود په ځانګړې توګه د حکومت ښې لاسی اړخ د افغانستان د خلق ډیموکراتیک ګوند له دغو سیاسي ننداره څخه ډېر قهرېدلی وو. د ګوند مشرتابۀ خپلو غړو ته دستور ورکړ: له دې چې زموږ ملګری د ارتجاعي او امپریالیستي ځواکونو په لاس په ظالمانه او بې رحمانه ډول شهید سوی دی، موږ د افغاني دودونو او اسلامي اصولو له مخې جنازه وکړه او فاتحه مو واخېستله. حکومت نۀ باید د جنازې د تشییع او فاتحې مخه ونیسي.

د داؤود رژیم د خپل دولتي ګوند «د ملي انقلاب د ګوند» د غړو او د خپلې استخباراتي ادارې له لارې دا تبلیغات په لارې واچول چې د تره کي او د هغۀ د ډلې دا کړۀ وړۀ د اساسي قانون او د نورو قوانینو د احکامو خلاف دي او باید د قانون پر بنسټ سزا وویني. اداراتو، تعلیمي مؤسساتو او فابریکو ته درستور ورکړل سوی وو چې د هغو کسانو د نومونو لیست دې جوړ کړي چې د جنازې د تشییع په مراسمو کې ئې ګډون کړی وو. دا موضوع ئې په وسله وال ځواک او نور پوځي مؤسساتو کې ډېره ټینګه نیولې وه.

د ګوند مرکز ته رسېدلو اطلاعاتو دا ټکی په اثبات رساوۀ چې د داؤود رژیم غواړي د خیبر د جنازې تشییع او فاتحه پلمه جوړه کړي او د افغانستان د خلق ډیموکراتیک ګوند او علاقمندانو ته ئې درنده ضربه ورکړي. د ګوند سیاسي دفتر د وسلوال ځواک د ټولو څانګو په ګډون نورو ټولو سازمانونو ته دستور ورکړی وو چې د مخفي مبارزې او پټ پټاني اصول دې په جدي توګه مراعات کړي او د داؤود د استخباراتي ادارې او مخفي پولیسو منګولو ته دې ونۀ لوېږي.

«د نړۍ د کارګرانو د پیوستون جشن» د مې د میاشتې لومړۍ رانېږدې کېدله. زموږ د ګوند سیاسي دفتر دا ضرورت احساساوۀ چې هم دې د وضعې د ارزونې او هم دې د مې د میاشتې د لومړۍ په هکله د پرېکړې په باب غونډه وکړي. دا غونډه باید داسې ځای کې جوړه سي چې د داؤود د رژیم له نظره یوه طبیعي خبره وي او پاروونکې نۀ وي. له دې کبله په کارتۀ پروان کې د لایق کور غوره سو. استدلال کېدۀ: له دې چې خیبر د لایق د خور میړۀ وو نو موږ هم د همدردۍ او د هغۀ د ملګرو د تسلیت لپاره د لایق کور ته ورځو. ددې لپاره چې دا تګ خپله طبیعي بڼه غوره کړي نو د سیاسي بیرو ټول غړي په ډله ییزه توګه په کارتۀ پروان کې د لایق کور ته ورغلل.

د اپریل د میاشتې د ۲۵ نېټې ماسپښین مهال وو. د اوضاع له ارزونې وروسته پرېکړه وسوه چې د داؤود د رژیم پر ضد دې هېڅ ډول پاروونکی سیاسي عمل تر سره نۀ سي؛ ګوند دې هر چېرې چوپ وي چې د داؤود رژیم د خیبر د سیاسي ننداره مسئله هضم کړي او له قهره کښېني. د مې د لومړۍ ورځې جشن دې په ګوندي تبارز ونۀ لمانځل سي. پرېږدئ چې خپله کارګران په فابریکو کې له ګوندي تبارز پرته ددې ورځې یادونه ولمانځي.

ماښام مهال د سیاسي دفتر غونډه پای ته ورسېده. د سیاسي دفتر غړي د لایق له کوره راووتل او د خپلو کورونو پر لور وخوځېدل، خو موږ (میثاق، نور، لایق او بارق) مؤظفه وو چې د خیبر د جنازې د تشییع په مراسمو کې ټولې ویناوې، شعرونه او شعارونه په کسټیونو کې تنظیم کړو چې وروسته ئې په ټول هېواد کې د ګوندي سازمانونو لاس ته او هم له هېواده دباندې افغان محصلینو، دوستانو او علاقمندانو ته ولېږو.

موږ څلور واړه له کارتۀ پروان څخه د بشیر رویګر د کور پر لور چې په کلوله پشته کې وو وخوځېدلو. فیتې، راډیو کسیټ او نور لوازم هلته ول. تیارۀ ماښام مو کار پېل کړ. تر ټولو لومړی سریزې یا مقدمې ته اړتیا وه چې باید زما په غږ ثبت سوې وای. فیتې مو ترتیب او تنظیمولې او د لایق تر شعر پورې ورسېدلو. د شعر یوه یا دوې مصرعې سمې نۀ وې ثبت سوې. لایق وغوښتل چې شعر دې لاښۀ او سم ثبت سي. له دې چې د شعر ویلو چاپیریال بدل سوی وو نو کله چې شعر ئې وایۀ او راډیو کست ثبتاوۀ ښکارېدۀ چې غږ د قبر پر سر نۀ دی. لایق کوښښ کاوۀ چې خپل غږ زیل او بم

افغان جرمن آنلاین په درنښت تاسو همکارۍ ته رابولي. په دغه پته له موږ سره اړیکه ټینګه کړئ maqalat@afghan-german.de
یادونه: دلیکنې د لیکنیزې بڼې پازوالي د لیکوال په غاړه ده ، هیله من یو خپله لیکنه له رالیږلو مخکې په ځیر و لولئ

کړي کله به ئـي کمپله پر ځان واچوله چې غږ ئـي سم ثبت سي. د لايق دې ډول کارونو موږ خندولو او ډېـرې ټوکې مو ورسره کولې. په ځانګړې توګه بارق شفيعي ډېـر ځوراوۀ.

د شپې لس بجې وې چې نور «احمد نور» وويل: زه د کورنيو چارو د وزارت له يوۀ صاحب منصب سره چې د ملګرو له ډلې څخه دی په مکروريانو کې د لـيدلو وعده لرم. هغه موږ ته د دستګاه له منځه راپور راوړي.»

هغه ولاړ او موږ خپلو کارونو ته دوام ورکړ. يو ساعت وروسته نور «احمد نور» بـېـرته راغی. ډېـر وارخطا وو. غوربندی هم ورسره وو. وئـې ويل: «زموږ د کور ګرد چاپيره پوليس راتاو ول. هر لور ته د پوليسو موټران ولاړ ول. هر څوک چې زموږ کور ته نـېږدې کـېـدۀ هغـۀ ئـې نيوۀ. تيارۀ وه او له همدې تيارې څخه په ګټه اخيستـنې مې دا صحنه په سترګو ولـيدله او بيا د ټکسي په وسيلې بـېـرته راستون سوم چې تاسو ته راسم خو ځای مې غلط کړ. د غوربندي کور ته لاړم او له هغـۀ مې مرسته وغوښتله چې ما دلته راورسوي. ملګرو اوس څه وکړو؟ ژر تر ژره پرېـکړه وکړئ.»

موږ هم هک پک پاتې وو. ما چوپتيا ماته کړه او لايق ته مې په ټوکو وويل: " شعر دې وايه چې ثبت ئـې کړو." لايق وويل: "داسې ښکارې لکه چې د داؤود خان ضربات پېـل سول." بيا ئـې ما ته د ټوکو په لحن زياته کړه: " بچو! ځان دې ښـۀ غوړ که. سردار داؤود خان پر هزاره ګانو باندې ځانګړې شفقت لري.!" بيا چوپتيا خپره سوه. چاپيريال له ويرو او اندېښنو ډک وو. نور «احمد نور» چې له سترګو او مخ څخه ئـې ويره او تشويش په څرګنده ښکارېـدۀ داسې ئـې راته کتل چې څه وکړو. د هغـۀ د کاتو په ځواب کې مې وويل: "اوس موږ دوه وو شيانو ته اړتيا لرو: خوندي ځای او کافي معلومات".

ټول دې پايلې ته ورسېـدو چې ځو او مخفي کـېږو. او سبا له غرمې مخکې په وقفو وقفو د ملګرې حبيب الله په کور کې له يو بل سره اړيکې سمبالوو.

ساعت د نيمې شپې يوه بجه وه چې د بشير رويګر له کور څخه ووتلو. زه د علي احمد کور ته راغلم. شپه مې تر سهاره هلته تـېـره کړه. اوږده او له اندېښنو ډکه شپه وه. دريشي مې په ځان کې وه؛ په اوږدې څوکې پرېـوتلم او يوه کمپله مې په ځان راکش کړه. خوب مې له سترګو تښتېـدلی وو. (د اپريل ۲۶) د سهار لس بجې وې چې د دروازې زنګ ووهل سو. د عارف خرمګس ورور وو. له هغـۀ سره يو ځای د علي احمد له کور څخه ووتلم. د بلاک په شاتـيني ګوټ کې يو موټر ولاړ وو. کله چې موټر ته وختلو، ومې لـيدل چې يو بل څوک هم وو. هغه مې نـۀ پـېـژاندۀ. وروسته پوه سوم چې [سـيد جان لالا] له ځائيو څخه دی.

نور بيا

د قلعـۀ فتح الله پر لور لاړو. هلته...

يادونه: قدرمنو لوستونکو! دا هم د ښاعلی رحمت آريا د آرشيف لينک

افغان جرمن آنلاين په درنښت تاسو همکارۍ ته رابولي. په دغه پته له موږ سره اړيکه ټينګه کړئ maqalat@afghan-german.de
يادونه: دليکنې د ليکنيزې بڼې پازوالي د ليکوال په غاړه ده ، هيله من يو خپله ليکنه له راليږلو مخکې په ځير و لولـئ